

REFLEKSJE Z PRACY GRUP DYSKUSYJNYCH W TRAKCIE SEMINARIUM W TŁUSZCZU

Grzegorz Zasuwik, MOPS Mińsk Mazowiecki

I. Pozyskiwanie zasobów i środków do działania na przykładzie działań OSŁ w gminie Tłuszcz.

1. Tradycja, historia i kultura regionu

Działania OSŁ w gminie Tłuszcz w pełni korzystają z dorobku historycznego i kulturowego regionu i nawiązują m.in.: do tradycji pszczelarstwa, kolejarstwa, produkcji wyrobów ceramicznych. Z obszarów tych korzystają „Miodzio Wioska”, Muzeum Tłuszczańskie czy nieformalna Grupa Rekonstrukcyjna.

2. Zasoby ludzkie

O sile społeczności świadczą jej mieszkańcy i najlepszym tego przykładem jest Tłuszcz. Odpowiednie wykorzystanie zasobów ludzkich pozwoliło na stworzenie prężnie działających inicjatyw jak Uniwersytet Trzeciego Wieku czy wymienionych wcześniej Muzeum Tłuszczańskie, Grupy Rekonstrukcyjnej i „Miodzio Wioski”. W każdej z nich działają osoby które oferując własne umiejętności wspomagają ich funkcjonowanie, np.: wolontariusze, fotograf, pilot wycieczek, pszczelarze, sportsmenka czy kustosz muzealny. Istotna jest również współpraca z osobami reprezentującymi instytucje samorządowe i organa władzy. Osoby te wychodzą poza ustalone w ich instytucjach obszary działania, aby wspomóc, często w niekonwencjonalny sposób, swoją społeczność. W Tłuszczu można również zauważyć wielu liderów m.in.: kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, która jest pomysłodawcą wielu z wymienionych już inicjatyw, mieszkanki osiedla bloków socjalnych na Borkach, które mimo przeciwności losu postanowiły pracować na rzecz swojej małej społeczności. Kolejnym liderem jest właścicielka Agroturystyki pod Tłuszczem, która w ramach prowadzonej działalności współpracuje z OPS, „Miodzio Wioską” czy Uniwersytetem Trzeciego Wieku, z którymi ma wypracowaną wspólną ofertę dla turystów.

3. Zasoby instytucjonalne

Organizowanie Społeczności Lokalnej w Tłuszczu możliwe jest również dzięki odpowiedniej współpracy instytucji działających na terenie gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej w Tłuszczu współpracuje z Biblioteką Publiczną, Powiatowym Urzędem Pracy, Centrum Kultury, Muzeum Tłuszczańskim, Stowarzyszeniem AB OVO, Parafią i Urzędem Miasta przy którym funkcjonuje Zespół Synergii Lokalnej złożony z lokalnych liderów i pełniący funkcję ciała doradczego. Istotny dla sprawnego działania wydaje się również fakt, że Uniwersytet Trzeciego Wieku funkcjonuje bezpośrednio pod OPS. W tym miejscu warto również wymienić stworzony przez OPS, Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie – świetlice socjoterapeutyczną, organizującą zajęcia dla dzieci oraz zapewniającą dostęp do terapeutów i specjalistów dla osób korzystających z pomocy ośrodka.

4. Zasoby materialne i finansowe

W działaniach podejmowanych w Tłuszczu wykorzystywane są zarówno zasoby wewnętrzne społeczności jak i zewnętrzne. Kontynuowane obecnie inicjatywy najczęściej rozpoczynały się wsparciem finansowym w ramach realizowanych projektów. Gmina wykorzystywała również własne zasoby m.in.: lokale gminne (lokal w którym mieści się Punkt Pomocy Dziecku i Rodzinie), wsparcie materialne mieszkańców (Nieformalna Grupa Rekonstrukcyjna, Uniwersytet Trzeciego Wieku, „Miodzio Wioska), wsparcie finansowe z Urzędu Miasta.

Małgorzata Wąsowska, MOPS Mińsk Mazowiecki

Jak aktywizować społeczność lokalną, jak wspierać lokalną aktywność i jak stymulować ten proces?

Na podstawie organizowania społeczności lokalnej w Tłuszczu:

1. Diagnoza – pełna i wnikliwa oraz ewaluująca wraz z upływem czasu
2. Dialog – spotkanie przedstawicieli jak największej ilości instytucji i organizacji znajdujących się na terenie prowadzonych działań i rozmowa dot. współpracy na rzecz mieszkańców
3. Partnerstwo – zawiązanie się partnerstwa instytucji i organizacji mających na celu pracę na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców
4. Potrzeba – z rozmów i diagnozy wyłania się zazwyczaj jedna lub kilka potrzeb mieszkańców, należy ją tylko jasno określić
5. Pomysł – w jaki sposób można zaspokoić daną potrzebę
6. „Matka pomysłu” – tu akurat chodzi o osobę, która spina wszystkie działania w całość czyli o Katarzynę Rostek
7. Ludzie z pasją – osoby zaangażowane w działania , mające do tego serce
8. Czas – wiadomo, że nic nie dzieje się z dnia na dzień, działania osł wymagają czasu
9. Miejsce – konkretne działania odbywają się w konkretnym miejscu, trzeba wiedzieć gdzie będą prowadzone działania
10. Liderzy czyli pozytywnie zakręceny „przywódca” społeczności
11. Wspólna tożsamość – jest to specyfiką tego terenu, gdyż mieszkające tu osoby mają poczucie przynależności do miejsca, jest wspólna historia
12. Wspólność interesów – wszyscy zaangażowani w partnerstwo mają korzyści ze wzrostu aktywności lokalnej mieszkańców, jest to także współodpowiedzialność za ludzi i miejsce
13. Zaangażowanie społeczności
14. Zasoby wewnętrzne (czyli będące w ludziach) i zewnętrzne (czyli materialne, terytorialne, wzajemne relacje, nastawienie władzy itp.)
15. Efekty – są one dowodem zmiany i siłą napędową do dalszych działań
16. Samopomoc i wsparcie ze strony grupy w trudnych chwilach
17. Podmiotowość osób – traktowanie wszystkich z należnym szacunkiem bez względu na zajmowaną pozycję społeczną
18. Rzeczywistość poprojektowa – działanie i myślenie nie wiąże się tylko z napisaniem i zakończeniem kolejnego projektu tylko projekt jest początkiem mającej nastąpić zmiany

19. „Naczynia połączone” – wszystkie działania łączą się ze sobą w różny sposób , zazębiają się , przenikają i wynikają jedne z drugich
20. Wzrost wiary we własne możliwości
21. Wzajemne zaufanie
22. Przełamanie stereotypów
23. Praca na zasobach i pozytywach
24. Brak stygmatyzacji
25. Wzrost samoświadomości i poczucie wpływu na rzeczywistość

Wyszło 25 punktów, jednak niektóre z nich są po prostu wynikiem zachodzących w społeczności pozytywnych zmian. Nie jest to co prawda książkowy a stworzony przez praktyków opis aktywizowania społeczności lokalnej jednak myślę, że o to nam tu wszystkim chodziło.

Jak wspierać i stymulować aktywizowanie społeczności lokalnej?

1. Wzmacnianie pozytywnych efektów – praca i promocja Miodzio wioski oraz chwalenie się osiągnięciami
2. Analiza i uświadomienie zagrożeń jakie niesie ze sobą aktywizowanie społeczności lokalnej
3. Nieustający dialog partnerów i mieszkańców
4. Wspólne wyszukiwanie rozwiązań
5. Wzajemne wsparcie
6. Docenianie i wzmacnianie potencjału i osiągnięć każdej osoby bez względu na ich wagę
7. Stała współpraca na różnych poziomach
8. Uzupełnianie się i łączenie sił

Całe seminarium było bardzo ciekawym doświadczeniem. Słuchając i oglądając „zdobycze” osł w Tłuszczu nabrałam pewności, że wszystkie działania mające na celu aktywizować społeczność lokalną są słuszne i nie wolno się poddawać. Zdobyłam inspirację do dalszej pracy. Praca grupowa pozwoliła mi odświeżyć sobie w głowie kilka rzeczy i przenieść pomysły na grunt swojej miejscowości. Nie chciałam , żeby był to hymn pochwalny dla tego co się dzieje w Tłuszczu jednak inaczej się nie da, trzeba ICH chwalić za osiągnięcia, za dobre pomysły, trafną diagnozę i kopiować, kopiować, kopiować wszystko co się da.

Izabela Kurach; OPS Targówek m,st. Warszawy

Władza i współpraca z instytucjami była trzecim obszarem pod kątem którego jedna grupa składająca się z członków seminarium dokonała podsumowania tego co udało się zobaczyć podczas bogato zaplanowanego i zaprezentowanego programu.

Wspomniana władza i współpraca z instytucjami tj. władza-OPS-instytucje-społeczność lokalna jednogłośnie i bez wątplenia zgodnie z spostrzeżeniami i opracowaniami w/w grupy osób, istnieje w realiach działań prowadzonych i w większości zainicjowanych przez lokalny OPS. Zauważone to zostało między innymi poprzez osobisty udział urzędników samorządowych w prowadzonych działaniach, ale także poprzez chęć podjęcia współpracy na rzecz lokalnej społeczności w ich strony mianowicie podejmując rozmowy i wykazując chęci wypracowania nowego modelu współpracy,

gdzie obie strony zajmują partnerskie relacje pozbawione roszczeniowości, oparte na zamyśle współpracy opartej na potencjale i pozytywach.

Ta w/w nazwana przez członków tej grupy „metoda małych kroków budowania współpracy” podejmowanych w kontaktach z przedstawicielami samorządu była uzupełniana przez ciągłą edukację poprzez rozmowę na temat celu organizowania społeczności lokalnej i wspólne działania oraz wyjazdy edukacyjno-integracyjne organizowane dla szerszej grupy osób tj. przedstawicieli lokalnych instytucji, organizacji i biznesu działających w partnerskich relacjach na rzecz lokalnej społeczności.

Co bardzo istotne i co wybrzmiało również podczas tego seminarium to to, że przy tworzeniu sieci współpracy zaistniał i nadal istnieje lider, który oprócz tego, że czuwa nad wszystkim i podtrzymuje „temperaturę” jeśli chodzi o jakość wspólnych działań, to też jest swoistym „spinaczem katalizatorem”.

Elementem wspierającym istniejącą współpracę w Tłuszczu są nadto zauważalne pozytywne relacje pomiędzy przedstawicielami lokalnych instytucji i organizacji, ale też przy zachowaniu autonomii działania wzajemne zaufanie, które pozwala działać w poczuciu wspólnej sprawy i wspólnego celu, jakim jest poprawa jakości życia mieszkańcom Tłuszcza.

To co udało się również wychwycić, to, że możliwość stworzenia warunków do pokazywania podejmowanych działań i ich efektów z naciskiem na dowody zmiany niewątpliwie są elementem promującym miasto Tłuszcz, ale służy do wzajemnego „napędzania się” do kolejnych ciekawych i wartościowych pod kątem lokalnej społeczności działań.

W myśl tego co udało się wypracować to niewątpliwie, widoczna współpraca i wsparcie władz miejskich w pracy ze społecznością lokalną jest szansą na podejmowanie ciekawych i systemowych działań, które służą mieszkańcom np. w postaci przekazania przez miasto lokalu na Punkt Dziecka i Rodziny lub pozyskanie sali do ćwiczeń dla seniorów.